

hanc. Quō mulier illa Samaritana, cui dictū ē: Qui biberit de hac aqua, nō sitiet unquā, cōtinuo illa secū dū corpus accipiēs, sed tñ carere indigētia uolēs, Da (ingt) mihi dñe de aqua, sic & isti: Dñe, da nobis panē hūc, qui nos reficiat, nec deficiat. Dixit ergo eis Iesus: Ego sum panis vitæ. Qui uenit ad me, nō esuriet: & q̄ credit in me, nō sitiet unquā.] Qui uenit ad me, hoc est, quod ait, & qui credit in me. Et q̄d dixit, non esuriet, hoc intelligendum est, nō sitiet unquā. Vtraq̄ em̄ illa significat æterna satietas, ubi nulla est egestas. Panem de celo desideratis, ante uos habetis, & non manducatis. Sed dixi uobis, quia & uidistis me, & non credidistis.

FERIA SEXTA

post Oculi, Iohannis III.

In illo tempore Venit Iesus in ciuitatē Samariæ, quæ dicitur Sychar, iuxta p̄dium q̄d dedit Iacob Ioseph filio suo. Et rel.

Cum autē dixit Euāgelista in quo p̄dicio erat fons Iacob, addidit: Iesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic supra puteū, quod sanctus Iacob Ioseph filio suo dereliquerat. Quod p̄dium non ram Ioseph, quam Christo arbitror derelictū: cuius figurā sanctus Ioseph patriarcha portauit, quem

uere sol adorat & luna, & omnes stelle benedicunt. Ad hoc prædium ideo uenit dominus, ut Samaritani, qui hæreditatem sibi patriarchæ Israel uendicare cupiebant, agnoscerent possessorem suum, & conuerterentur ad Christum, qui legitimus patriarchæ heres est factus. Dicit enim euangelista: Iesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic super puteum, Euangelica sacramenta in domini nostri Iesu Christi dictis factisque signata non omnibus patent, & ea nonnulli minus diligenter, minusque sobrie interpretando, afferunt plerumque pro salute perniciem, & pro cognitione ueritatis errorem. Interque illud est sacramentum, quod scriptum est, dominum hora diei sexta uenisse ad puteum Iacob, fessumque ab itinere resedisse, à muliere Samaritana potum petisse, & cætera quæ in eodem loco discutienda & tractanda dicuntur. De qua re id primum tenendum est, quod in omnibus scripturis summa uigilantia custodiri oportet, ut secundum fidem sit sacramenti diuini expositio. Hora igitur diei sexta, uenit ad puteum dominus noster. Video in puteo tenebrosam, profunditatem: admoneo ergo intelligere mundi huius infirmas partes, id est, terrenas, quo uenit dominus Iesus hora sexta, id est, sexta ætate generis humani, tanquam senectute ueteris hominis, quæ iubemur exui, ut induamur nouo, qui secundum deum creatus est. Veteris itaque hominis uita, quæ secundum carnem temporali conditione peragitur, sexta ætate senectute concluditur. Qua senectute (ut dixi) humani generis dominus noster creator & reparator aduenit, ut moriente scilicet ueteri homine, nouum in se constitueret, quæ ex uero luto terreno, in cælestia regna transferret. Ergo nunc puteus (ut dictum est) mundi huius terrenum laborum

& terrorē tenebrosa profunditate significat. Et quā
 exterior est homo uetus, & nouus interior, dictū est
 ab Apostolo: Et si exterior homo noster corrupit,
 sed interior renouatur de die in diem. **Rectissime** om-
 nino, quoniam omnia uisibilia ad exteriorē homi-
 nem pertinent, quibus disciplina Christiana renun-
 ciat. Hora sexta uenit dominus ad puteū, id est, medio
 die unde iam incipit sol iste uisibilis declinare in occa-
 sum. Quoniam nobis uocatis à Christo uisibiliū de-
 lectatio minuitur, ut inuisibiliū amore homo interi-
 or recreatus, ad interiorem lucem quæ nunquā exci-
 dit, reuertatur, secundum Apostolicam disciplinam,
 non querens quæ uidentur, sed quæ nō uident. Quæ
 enim uidentur, temporalia sunt; quæ autē non uiden-
 tur, æterna sunt. Quod autem fatigatus uenit ad pu-
 teum, infirmitatē carnis significat: quod sedit, humi-
 litatem. Quia & imbecillitatem carnis pro nobis sus-
 cepit, & homo hominibus tam humiliter apparere
 dignatus est. De hac infirmitate carnis **Propheta** di-
 cit: Homo in plaga positus, & sciens ferre imbecillita-
 tem. De humilitate uero **Apostolus** loquitur, dicens:
 Humiliauit semetipsum factus subditus usq; ad mor-
 tem. Quoniam illud quod sedit (quoniam solēt se-
 dere doctores) possit alio intellectu, non humilitatis
 modestiam, sed magistri demonstrare personam. Sed
 queri potest, quare à Samaritana, ab ea quæ hydriæ
 implendæ gratia uenerat, bibere postulauerit, cū ipse
 postea spiritualis fontis affluentiam se petentibus da-
 re posse prædicauerit. Sed scilicet sitiebat deus mulie-
 ris illius fidem, quæ quoniam Samaritana erat, & so-
 lebat Samaria idololatriæ imaginem sustinere. Ipsi
 enim separati à populo Iudæorum simulacris muto

2. Cor. in. 4

1. Cor. in. 13

Phil. 2

testatur alio loco, dicens, quod stabat Iesus & clama-
 bar. Si quis sitit, ueniat & bibat. Qui credit in me sicut
 dicit scriptura, flumina de uentre eius fluent aquae ui-
 uae. Consequenter omnino qui credit in me, inquit, flu-
 mina de uentre eius fluent aquae uiuae: quia primo cre-
 dimus, ut haec dona mereamur. Haec ergo flumina
 aquae uiuae, quae illi mulieri uolebat dare, merces est
 fidei, quam prius in illa sitiebat. Cuius aquae uiuae in-
 terpretationem ita subiicit: Hoc autem dicebat (inquit)
 de spiritu, quem accepturi erant hi, qui in eum credituri
 erant. Non dum enim erat spiritus datus, quia Iesus non
 dum fuerat glorificatus. Hoc itaque donum spiritus sanctus
 est, quod post suam glorificationem dedit ecclesiae, sicut
 in alia scriptura dicit: Ascendens in altum, captiuam
 duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Sed adhuc il-
 la mulier carnaliter sapit, sic enim respondit: Domine,
 neque hauritoriū habes, et puteus altus est, unde
 mihi habes dare aquam uiuam? Huiusmodi
 tu maior es patre nostro Jacob, qui dedit no-
 bis hunc puteum, & ipse ex eo bibit, & filij eius, & pe-
 cora eius. Nunc uero iam deus exponit, quid dixerit.
 Omnis inquit, qui biberit ex aqua ista, sitiet ite-
 rum. Qui autem biberit de aqua quam ego
 dederō, non sitiet in aeternū: sed aqua illa quam
 dederō, fiet in eo fons aquae salientis in uitam
 aeternā. Sed adhuc mulier prudentiam carnis ample-
 scitur, respondens: Domine, da mihi hanc aquam,
 ut non sitiam, neque ueniam huc haurire. Dicit et
 Iesus: Vade, roga virum tuum, et ueni huc.
 Cū sciret eam uis non habere, cur hoc dixerit quaerit.
 Namque cū mulier dixerit: Non habeo uirum, dicit
 Iesus: Bene dixisti, non habeo uirum: quingem uiros

Johan. 7

Eph. 4

habuisti, & nūc quē habes, nō est tuus uir. Hoc uere dixisti.] Sed non sunt hæc carnaliter accipienda, ne huic ipsi adhuc mulieri Samaritanę similes esse uideamur: sed de illo dono dei, si aliqd iā gustauimus, spūa liter ista tractemus. Quinq; uiros, quinq; lib ros, qui p Moysen ministrati sunt, nōnulli accipiūt. Quod autē dictū est, [& nunc quē habes non est tuus uir.] de seipso dñm dixisse intelligunt, ut iste sit sensus: Prio quinq; libris Moysi, q̄si quinq; uiris seruisi: nunc autē quem habes. i. quem audis, nō est tuus uir, q̄a nondū in eū credidisti. Sed qm̄ nondū credēs Christo, adhuc itaq; illorū quinq; uirorum. i. quinq; libroꝝ copulatione tenebas, potest moueri, quō dici potuerit, quin que uiros habuisti, q̄si tunc eos iā non haberet, cum adhuc utiq; ipsis subdita uiueret. Deinde cum quinq; libros Moysi, nihil aliud quā Christum prædicet, sicut ipse ait: Si crederetis Moysi, crederetis forsitā & mihi, Ille enim de me scripsit: quō potest intelligi à quinq; illis libris recedere hoīem, ut ad Christū trāseat, cū ille q̄ credit in Christum, non relinquat quinque illos libros, sed spiritualiter intelligendo, multo beatius amplectatur? Est ergo alius intellectus, ut quinq; uiri intelligant quinq; corporis sensus. Vnus, qui ad oculos pertinet, quo lucem istam uisibile, & quoslibet colores formasq; corporū cernimus. Alter est autē aurium, quo uocum & omnium sonorū momenta sentimus. Tertius nariū, quo uaria odorū suauitate delectamur. Quartus in ore gustus dulcia & amara sentit, & omnium saporū habet examē. Quintus p totum corpus tangendo dijudicat calida & frigida, mollia & dura, leuia & aspera, & qcquid aliud est quod tangendo sentimus. Istis itaque carnalibus

Johan. s.

Quinq; sensibus prima hoīs ætas imbuitur, necessitate naturæ mortalis: quia ira post pctm̄ primi hoīs nati sumus, ut nondum reddita luce mentis, carnalibus sensibus dediti, carnalē uitam sine ulla ueritatis intelligentia transeamus. **Tales** necesse est esse infantes, & paruulos pueros, qui nondū possunt accipere rationem. **Et** quia naturales sunt isti sensus, qui primā æratē regunt, & deo artifice nobis tributi sunt, recte dicitur idem mariti, tanquā legitimi. **Qm̄** non eos errores uitio, pprio, sed dei artificio natura cōtribuit. **Cum** autē quisq; uenerit ad ætatē, cuius uita possit capax esse rationis, si ueritatem statim cōprehendere poterit, non iam illis sensibus rectoribus utetur, sed habebit uisū spiritū rationalē, cui sensus illos in famulatū redigat seruitutis, subiiciens corpus suū cum anima, non iam uiris quinq; .i. quinq; corporeis sensibus, quibus subdita est: sed uerbum diuinum habet legitimum uisū, cui copulata est in hæres, cum & ipse spiritus hoīs hæserit Christo: quia caput uiri Christus est, amplexus spiritualia æternæ uitæ, sine ullo separationis timore perfruit, ut ait **Apostolus: Quis** Roma. 8 nos separare poterit à charitate Christi: subauditur, nulla res. **Sed** qm̄ illa mulier errore tenebatur, quæ significabat multitudinē seculi uarijs superstitionibus subiugari, post tēpora illa quinq; carnalium sensuum, quibus prima ætas (ut diximus) regitur, non ea uerbum dei acceperat in coniugiū, sed cōplexu adulterino diabolus eam obtinebat. **Itaque** illi dñs dicit, uidens eam esse carnalem. .i. carnaliter sapere: [**Vade, uoca uirum tuū, & ueni huc.**] Id est, remoue te ab affectione carnali, in qua nunc cōstituta es, unde nō potes intelligere quæ loquor. **Et** uoca uirum tuum,

id est, spiritu intelligentiæ præsens esto. Est enim animæ quasi maritus quodammodo spiritus hoīs, qui animalē affectionem tanquam coniugem regit: non ille spūs sanctus, qui cum patre & filio incōmutabiliter dat, sed spiritus hoīs, de quo Apostolus dicit: Nemo scit quid est in hoīe, nisi spiritus hoīs qui est in eo. Nam ille spiritus sanctus, spiritus dei est, de quo iterū dicit: Sic & quæ dei sunt nemo scit, nisi spiritus dei. Micer-go spiritus hoīs cum præsens est, id est, intentus, & se pietate subijcit deo, intelligit homo quæ spiritualiter dicuntur. Cum autē diaboli error, tanq̄ absente intel-lectu, in anima dominaī, adulter est. [Voca ergo (inquit) uirum tuum,] id est, spiritum, qui est in te, quo potest homo intelligere spiritualia. Si enim lux ueritatis illustret, & ipse adsit, colloquar tibi, ut spiritua-lem aquam possis accipere. Et quum illa, nō habeo, ait, uirum, bene inquit, dixisti, quinq; enim viros habuisti, id ē, quinq; sensus carnis in prima ætate re- xerunt te. 7 nunc quē habes, non est tuus uir, quia non est in te spiritus qui intelligat deum, cum q̄ legitimum potes habere connubiū, sed error diaboli potius dominaī, qui te adulterina cōtaminatione cor- rumpit. Et fortasse intelligē tibus indicaret, quinq; ui- roꝝ nomine, significari quinq; memoratos corporis sensus. Post quinq; carnales responsiones, ista mulier sexta responsione nominat Christum. Nā prima eius responsio est: Tu cum sis Iudeus, quomodo a me bibere peris? Secunda: Dñe, neque in quo baurias habes, 7 puteus altus est. Tertia: Do- mine, da mihi hanc aquam, vt non sitiam, ne- que veniam huc baurire. Quarta: Non habeo uirū. Quinta: Uideo quia propheta es tu, pa-

tes nostri in mōte hoc adorauerunt. Nā ista
 respoſio carnalis eſt. Carnalib⁹ em̄ datus fuerat loc⁹
 terrenus ubi orarent: ſpūales autē, ſpiritu & ueritate
 oraturos eſſe dominus dixit. Quod poſteaꝫ locutus
 eſt, ſexta mulieris reſpōſio, Chriſtum fatetur oīm iu-
 ſtorū eſſe doctorem. Dicit em̄: Scio quia Deſſi-
as uenit, qui dicitur Chriſtus. Cum ergo ue-
 nerit, ille nobis annuntiabit omnia. Sed adhuc
 errat, quia cum quem uenturum ſperat, ueniſſe non
 uidet. Veruntamen miſericordia domini nunc error
 iſte, tanquam adulter expellitur. Dicit ei Jeſus:
Ego ſum qui loquor tecum. Quo audito, illa nō
 reſpondit, ſed ſtatim relictā hydria ſua, abiit in ciuita-
 tem feſtinans, ut euangelium & domini aduētum nō
 cōtūmderet, ſed etiam prædicaret. Nec hoc quod
relictā hydria diſceſſit, negligenter prætereundū eſt.
 Hydria fortaſſe enim amorem ſeculi hui⁹ ſignificat,
 id eſt, cupiditatem, quia ſibi homines de tenebroſa
 profunditate, cuius imaginem puteus gerit, hoc eſt,
 de terrena conuerſatione hauriunt uoluptatem, qua
 percepta, iterum in eius appetitum inardescant, ſicut
 de aqua illa qui biberit, ſitiet iterum. Oportebat autē
 ut Chriſto credens ſeculo renunciaret, & relictā hy-
 dria, cupiditatem ſecularē ſe reliquiſſe mōſtraret, nō
 ſolum corde credens ad iuſtitiam, ſed etiam ad ſalu-
 tem ore confeſſura, quod credidit. Dicit em̄ muli-
er: Domine, uideo quia propheta es tu. Cœ-
 pit uenire uir, nondum plene uenit, quia prophetam
 dominum putauit. Erat quidem & propheta, nā de
 ſe ipſo ait: Non eſt propheta ſine honore, niſi in pa-
 tria ſua. Item de illo dictum eſt ad Moſen: Prophe-
 tam eis ſuſcitabo de fratribus eorum ſimilem tui. Si-

20 atq. 15

milem scilicet ad formam carnis, non ad eminentiam maiestatis, Ergo inuenimus dñm Iesum dictum prophetã, Proinde iam non multũ errat mulier ista. Video, inquit, quia propheta es tu. Incipit uirum adulterum excludere, quãdo ait, [video quia propheta es tu,] & incipit querere quod illam solebat mouere. Contẽtio quippe fuerat inter Samaritanos & Iudæos, quia Iudæi in templo à Salomone fabricato adorabant dñm. Samaritani longe inde positi, non in eo adorabant. Ex eo Iudæi meliores esse labantur, quia in templo adorabant deum. Non enim contuntur Iudæi Samaritanis, q̃a dicebant: Quò uos letatis, & ideo uos nobis meliores esse perhibetis, q̃a templum habetis, quod nos non habemus? Nunquid patres nostri qui deo placuerũt, in templo adorauerunt? Nonne in isto monte adorauerunt, ubi nos sumus? Melius ergo nos (inquiunt) in hoc monte deũ rogamus, ubi patres nostri rogauerunt. Contendebant utriq̃ ignari, quia uirum non habentes, illi pro templo, isti pro monte inflabantur aduersus inuicẽ. Dominus tamen modo docet mulierem, tanquã cuius uir cõperit præsens esse. Dicit ei mulier: Dñe, video quia propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adorauerunt, & uos dicitis, quia Hierosolymis adorare oportet. Dicit ei Iesus: Multi er, crede mihi.] Veniet em ecclesia, sicut dictũ est in Canticis canticorũ: Dilectus meus loquitur mihi. Et iterũ: Surge, p̃pera amica mea, formosa mea, columba mea, immaculata mea, & ueni. Iam enim hyems transiit, imber abiit, flores apparuerunt in terra nr̃a, tẽpus putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nostrã. Merito iã præsente uiro audit mulier,

Cant. 2.

Crede mihi.] lam em̄ est in te qui credat, quia præsens est uir tuus. **C**cepisti adesse intellectu, qm̄ me prophetam appellasti. **M**ulier, crede mihi, q̄ nisi credideris, nō intelliges. **E**rgo crede mihi. **Quia ueniet hora, qm̄ neq; in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis patrem. Uos adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudæis est. Sed uenit hora & nūc est.]** Quæ ergo hora? **[** Quando ueri adoratores adorabunt patrem in spū & ueritate. **]** Non in mōre isto, nō in tēplo, sed in spū & ueritate. Spūs est deus. Si corpus esset deus, oportebat eū adorari in mōre, q̄a corporeū ē mōs; oportebat eū adorari in tēplo, quia corporeū est templum. Spūs est deus, & eos q̄ adorant eum, in spū & ueritate oportet adorare. **[** Nos adoramus quod scimus, uos adoratis quod nescitis, q̄a salus ex Iudæis est. **]** Multū dedit Iudæis, sed noli istos reprobos accipere, parietē illū scilicet cui Israel adiūctus est, ut placari in lapide angulari, q̄ est Chrs̄, copularent. **V**nus em̄ paries, à Iudæis, unus à gētib; lōge dissiti parietes, sed donec in angulo cōiungant. **A**lienigenæ autē & hospites erant, & peregrini à testamētis dei. scdm̄ hoc ergo dictū est, **[** nos adoramus qd̄ scim⁹. **]** **E**x persona quidē Iudæorū dictū est, sed nō omniū Iudæorū, nō reproborū Iudæorū, sed de talibus, quales fuerunt apostoli, q̄les fuerunt p̄phetæ, q̄les fuerunt oēs illi sancti, qui om̄ia sua uendiderunt, & precia rerū suarū ad pedes apostolorū posuerunt. **N**ō repulit em̄ deus plebē suam, quā præsciuit. **Dicit ei mulier: Scio** quia Messias uenit, qui dicitur Christus. **C**um ergo uenerit, ille nobis om̄ia demonstrabit. **]** Cū ille uenerit, mōtē sp̄neret, & templum euertet, **D**ocebit nos

Psalm. 99

Ille omnia, ut in spiritu & ueritate nouerimus adorare. Sciebat quis eam posset, docere, sed iam docentem nōdum agnoscebat, iam ergo digna erat cui manifestaretur. Messias autem unctus est. Vñebus latine, græce *Χριστός* est, Hebraice Messias est. Ergo dicit ei mulier, scio quia Messias uenit, qui dicitur Christus. Cum ergo uenerit, ille nobis annuntiabit omnia.

Dicit ei Jesus: Ego sum qui loquor tecum. Iam mulier ordinatur in fide & regitur bene uictura. Posteaquā audiuit hoc, ego sum q̄ loquor tecum, iā ultra quid diceret? q̄n̄ Christus dñs manifestare se uoluit mulieri, cui dixerat, [Credere mihi] **Et cōtinuo uenerunt discipuli, & mirabantur quia cū muliere loquebatur.** Quia quærebat perditam, & uenerat quærere quod perierat, hoc illi mirabatur. Bonum em̄ mirabatur, non malū suspicabantur. Nemo tñ dixit, quid quæris, aut quid loqueris cū ea? **Reliquit ergo hydriam suam mulier.** Audito, ego sum q̄ loquor tecū, & recepto in corde Christo dño, quid faceret, nisi iam hydriam dimitteret, & euangelizare curreret? Proiecit cupiditatē, & p̄perauit annūciare ueritatē. Hydria uas erat unde aqua hauriebatur, græco nomine appellatur *ὑδρία*, q̄m Græce aqua *ἕρως* dicitur, t̄quam uas aquarum diceretur. Proiecit hydriam, quæ nō iam usui, sed oneri fuit. Auida quippe desiderabat aqua illa satiari, ut annuntiaret Christum, onere abiecto. Cucurrit ad ciuitatē, & dicit illis hoībus. **Venite & uideite hominē, qui dixit mihi omnia quæ cunq; feci.** Pedetentim, ne illi quasi irascerentur & indignarentur, & perquirerēt, addidit: **Hunquid ipse est Christus? Erierunt ergo de ciuitate, & ueniebant ad eū. Et rogabāt eum**

discipuli, dicentes **Rabbi, mādūca.**] Ierant emere cibos, & uenerunt. **Ille autē dixit eis: Ego cibū habeo manducare, quem uos nescitis. Dicebant ergo discipuli aduicem: Nūquid aliquis attulit ei manducare?**] Quid mirum si mulier illa nō intelligebat aquam, ecce discipuli nondū intelligebant escam. Audiuit autē cogitationes illorū, etiam instruit ut magister, non p̄ circuitū, sicut illā, cuius adhuc uirum requirebat, sed etiā aperte. **Deus (inquit) cibus est, ut facia voluntatē eius qui me misit.** Ergo & potius ipse erat in illa muliere, ut faceret uoluntatem eius, qui eū misit. Ideo dicebat, [sitio, da mihi bibere,] Scilicet, ut fidē in ea operaret, & fidē eius biberet, & eam in corpus suū traiceret. **Corpus enim eius est ecclesia.** [Ergo (inquit) ipse cibus meus ē, ut faciam uoluntatem eius, q̄ me misit,] ut pficiam opus eius. **Nōne uos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt & messis uenit?** In opus feruebat, & oparios mittere disponebat. Vos quatuor menses computatis ad messem, ego uobis aliam messem albā & paratam ostendo. **Ecce dico uobis, leuate oculos uestros & uidete regiones, quia iā albæ sunt ad messem.** Ergo meliores missurus est. **In hoc em̄ est uerbum uerū, quia alius est qui seminat, & alius est qui metit.** Ut & qui seminat simul gaudeat, & qui metit. **Ego misi uos metere, q̄d uos non laborastis. Alij laborauerunt, & uos in labores eorū introiistis.**] Nam ubi iā laboratum erat, utiq; seminatum erat: & q̄d seminatum erat, iā maturū factum falcem & triturā desiderabat. Quo ergo erant messores mittēdi: **Vbi iā propheta p̄dicauerūt. Ipsi em̄ seminatores fuerūt. Nā si ipsi nō seminatores, un-**

de ad illam mulierem peruenerat. [scio quia Messias uenit?] Iam ista mulier fructus maturuserat, & erant albae messes, & falcem querebant. [Misi uos metere, quod non seminastis. Alii seminauerunt, & uos in eorum labores introiistis.] Quid laborauerunt ipse Abraham, Isaac & Iacob? Legite labores eorum. In omnibus enim laboribus prophetia est Christi, & ideo seminatores Moyses & ceteri patriarchae, & omnes prophetae multa pertulerunt in illo frigore, quando seminabant. Ergo iam in Iudaea messis parata erat. Merito ibi tantum matura seges fuit, quando tot millia hominum preciarum suarum afferrebant, & ad pedes apostolorum ponentes, expeditis humeris a sarcinis secularibus, Christum dominum sequebantur. Vere matura messis. Quid inde factum est? De ipsa messe eiecit sunt pauca grana, & seminauerunt orbem terrarum: & surgit alia messis, quae in fine seculi metenda est. Ad istam ergo messem non apostoli, sed angeli mittunt. Messores (inquit) angeli sunt. Ista ergo messis crescit inter zizania, & expectat purgari in fine. Illa uero messis iam matura erat, quod prius missi sunt discipuli, ubi prophetae laborauerunt. Sed tamen uide quid dictum sit, [ut simul gaudeat, & qui seminat, & qui metit.] Disparis temporis labores habuerunt, sed gaudium pariter perfruentur, mercedem simul accepturi sunt uitam aeternam. **Et ciuitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter uerbum mulieris testimonium perhibentis, quia dixit mihi omnia quaecumque feci. Cum uenissent autem ad illum Samaritani, rogauerunt eum ut apud eos maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt propter sermonem eius. Et mulieri dicebatur. Quia iam non propter tuam loquelam credimus, ipsi**

enim audiuimus & scimus, quia hic est uere saluator mundi. Et hoc paulatim animaduertendum est, quia lectio terminata est. Mulier prima nunciauit, & ad mulieris testimonium crediderunt Samaritani, & rogauerunt eum, ut apud eos maneret. Et mansit ibi biduo, & plures crediderunt. Et cum credidissent, dicebant mulieri: Non iam propter uerbum tuum credimus, sed ipsi cognouimus & scimus, quia hic est uere saluator mundi. Primo per famam, postea per presentiam, sic agitur hodie cum eis qui foris sunt, & nondum sunt Christiani. Christus nunciatur per Christianos amicos, tanquam ab illa muliere, hoc est, ecclesia annunciant ad Christum ueniunt, & credunt per istam famam. Manet apud eos biduo, hoc est, dat illis duo praecepta charitatis. Et multo plures credunt in eum firmius, quoniam ipse uere est saluator mundi.

SABBATO POST

Oculi Iohannis VIII.

In illo tempore Perrexit Iesus in montem Oliueti, & diluculo iterum uenit in templum. Et reliqua.

Mons quippe Oliueti sublimitate dominicae passionis, & misericordiam designat. Quia & gratia eius misericordia, oliuerum uocatur *ελαιον*, & ipsa unctio *ελαιον* fessis ac dolentibus membris solet afferre leuamen. Sed & hoc, quod oleum & uirtute ac puritate praeminet, & quaecumque ei liquor superfundere uolueris, confestim hunc transcendere eius superferri consuevit, gratiam misericordiae caelestis non inuenienter insinuat, de qua scriptum est: Suavis dominus